14червна 2023 року

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

(як захід щодо протидії колабораційній діяльності)

Колабораційна діяльність.

Кримінальна відповідальність за колабораційну діяльність.

Колабораціонізм- це співробітництво.

Колабораційна діяльність – це добровільна співпраця населення або громадян держави з ворогом в інтересах ворога- загарбника.

Така співпраці виражається у :

- добровільному зайнятті громадянином України посади у незаконних органах влади, створених на тимчасово окупованій території, у тому числі в окупаційній адміністрації держави-агресора;
- добровільному зайнятті громадянином України посади, пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, у незаконних органах;
- участі в організації та проведенні незаконних виборів та референдумів на тимчасово окупованій території;
- публічних закликах до проведення незаконних виборів та референдумів на тимчасово окупованій території;
- добровільному зайнятті громадянином України посади в незаконних судових або правоохоронних органах, створених на тимчасово окупованій території;
- добровільній участі громадянина України в незаконних збройних чи воєнізованих формуваннях, створених на тимчасово окупованій території, та/або в збройних формуваннях держави-агресора чи надання таким формуванням допомоги у веденні бойових дій проти Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізовувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України;
- здійсненні громадянином України пропаганди у закладах освіти незалежно від типів та форм власності з метою сприяння здійсненню збройної агресії проти України, встановленню та утвердженню тимчасової окупації частини території України, уникненню відповідальності за здійснення державою-агресором збройної агресії проти України;
- дії громадян України, спрямовані на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти;
- передачі матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, або збройним чи

воєнізованим формуванням держави-агресора, та провадженні господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, у тому числі окупаційною адміністрацією держави-агресора;

- організації та проведенні заходів політичного характеру, здійсненні інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, спрямованих на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації чи збройних формувань або на уникнення нею відповідальності за збройну агресію проти України, за відсутності ознак державної зради, активна участь у таких заходах.

Під заходами політичного характеру розуміються з'їзди, збори, мітинги, походи, демонстрації, конференції, круглі столи тощо.

Під здійсненням інформаційної діяльності розуміється створення, збирання, одержання, зберігання, використання та поширення відповідної інформації.

Суб'єктивна сторона колабораційної діяльності характеризується виною у вигляді прямого умислу, за якого особа усвідомлює, що її діяння вчиняються на шкоду зовнішній та внутрішній безпеці (інтересам) України, передбачає їх суспільно небезпечні наслідки і бажає їх настання.

Мотиви колабораційної діяльності можуть бути різні: користь, помста, бажання полегшити виїзд на постійне місце проживання до іншої країни тощо.

15 березня набув чинності Закон України від 03.03.2022 р. № 2108-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» (далі – Закон № 2108), яким в Україні передбачено кримінальну відповідальність за вчинення низки діянь, що сприяють збройній агресії на території України.

У зв'язку із цим, Законом № 2108 було передбачено кримінальну відповідальність за:

1. публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України;
2. публічні заклики громадянином України до:

- підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора;
- співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора;
- невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України.

Склад цього злочину визначений ч. 1 ст. 111-1 Кримінального кодексу України (далі – КК України) та передбачає покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років.

Цей злочин вчиняється у формі активної дії – публічного заперечення чи заклику.

Особою, яка може бути притягнута до відповідальності за вчинення цього злочину може бути тільки громадянин України.

Згідно з п. 1 Примітки до ст. 111-1 КК України публічним вважається поширення закликів або висловлення заперечення до невизначеного кола осіб, зокрема у мережі Інтернет або за допомогою ЗМІ.

Відповідно, злочин вважатиметься завершеним з моменту, коли особа здійснила відповідний заклик, повідомила про те, що не вважає вторгнення та дії росії збройною агресією, або розміщення відповідного посту на своїй сторінці у соціальній мережі або ЗМІ.

Діти та підлітки особливо вразливі. Тому новели кримінального законодавства передбачають особливу відповідальність за поширення антиукраїнської пропаганди у сфері освіти.

Зокрема, ч. 3 ст. 111-1 КК України передбачає кримінальну відповідальність за здійснення громадянином України пропаганди у закладах освіти незалежно від типів та форм власності з метою сприяння здійсненню збройної агресії проти України, встановленню та утвердженню тимчасової окупації частини території України, уникненню відповідальності за здійснення державою-агресором збройної агресії проти України, а також за дії громадян України, спрямовані на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти.

Такі дії караються виправними роботами на строк до 2-х років або арештом на строк до 6 місяців, або позбавленням волі на строк до 3-х років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років.

Цей злочин також вчиняється у формі активної дії – публічного заперечення чи заклику.

Особою, яка може бути притягнута до відповідальності за вчинення цього злочину, як і у попередньому випадку, може бути тільки громадянин України.

Злочин вважатиметься завершеним з моменту, коли особа здійснила хоча б один пропагандиський вчинок (тобто достатньо однієї заяви), або розпочала дії, направлені на зміну стандартів освіти у закладах освіти.

Заборони поширюються на всю освітню сферу, як державну, комунальну, так і приватну.

Також слід звернути увагу, що додаткове покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років є обов'язковим та застосовується у разі визнання особи винною, незалежно від ступеню тяжкості її проступку. Тут суд може, дослідивши обставини справи, тільки визначитися, у рамках якого проміжку часу встановлювати обмеження щодо зайняття відповідною діяльністю.

Частина 4 ст. 111-1 КК України передбачає кримінальну відповідальність за передачу матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним

чи воєнізованим формуванням держави-агресора, та/або провадження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, у тому числі окупаційною адміністрацією держави-агресора.

Такі дії караються штрафом до 10000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (170 000 грн) або позбавленням волі на строк від 3 до 5 років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років та з конфіскацією майна.

Цей злочин також вчиняється у формі активної дії – передачу матеріальних ресурсів або провадження господарської діяльності. Очевидно, що мається на увазі добровільна співпраця. Тому, у випадку, коли особу примушують до вчинення відповідних дій, спробуйте, за можливості, повідомити про це офіційну владу, представників українського військового командування, залучить свідків або зняти та поширити чи відправити комусь із надійних людей відповідне відео. Зрозуміло, що це не завжди можливо безпосередньо у момент вчинення відповідних дій під примусом та може створити небезпеку для особи, яку примушують чи її близьких. Але ми живемо у цифровому світі, де більшість вчинків публічних осіб навіть на рівні громади швидко стають широко відомими місцевим мешканцям та й нерідко – за допомогою соціальних мереж – необмеженому колу осіб.

Особою, яка може бути притягнута до відповідальності за вчинення цього злочину, може бути не тільки громадянин України, а й будь-яка особа, яка на законних підставах володіє певними матеріальними ресурсами чи здійснює господарську діяльність на території України на момент початку вчинення злочину.

Злочин вважатиметься завершеним у момент здійснення передачі будь-яких матеріальних ресурсів або від початку провадження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором та/або незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території.

Додаткове покарання тут також буде безальтернативним за самим фактом його застосування та складатиметься з двох частин: позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років та конфіскації майна. Закон не уточнює, про конфіскацію якого саме майна винної особи йдеться, тому судова практика може скластися таким чином, що йтиметься про повну конфіскацію усього майна, яке належить такій особі.

Частиною 6 ст. 111-1 КК України передбачено відповідальність за організацію та проведення заходів політичного характеру, здійснення інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, спрямованих на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації чи збройних формувань та/або на уникнення нею відповідальності за збройну агресію проти України, за відсутності ознак державної зради, активна участь у таких заходах.

Цей злочин каратиметься позбавленням волі на строк від 10 до 12 років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років та з конфіскацією майна або без такої.

Згідно з п. 2 та п. 3 Примітки до ст. 111-1 КК України під заходами політичного характеру у цьому випадку розуміються з'їзди, збори, мітинги, походи, демонстрації, конференції, круглі столи тощо, а під здійсненням інформаційної діяльності – створення, збирання, одержання, зберігання, використання та поширення відповідної інформації.

Цей злочин також вчиняється у формі активної дії, а до відповідальності можуть бути притягнуті не тільки громадяни України.

Також важливо розуміти, що злочин у вигляді організації та проведення заходів політичного характеру, здійснення інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, спрямованих на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації чи збройних формувань та/або на уникнення нею відповідальності за збройну агресію проти України, кваліфікуватиметься за ч. 6 ст. 111-1 КК України лише за відсутності ознак державної зради. Тобто у даному випадку важливо буде ретельно вивчати та досліджувати усі обставини справи, покази свідків та інші докази.

А ось активна участь у таких «тусовках», організованих ворогом однозначно охоплюється складом, визначеним ч. 6 ст. 111-1 КК України.

Основне покарання за цей злочин дещо м'якше, ніж за державну зраду, додаткове покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю застосовується обов'язково, від тяжкості злочину залежатиме лише на який строк (від 10 до 15 років). А ось друге додаткове покарання у вигляді конфіскації майна точно буде залежати від форми вчинення злочину, тяжкості його наслідків та інших факторів, якими характеризуватиметься це діяння. Конфіскація може як бути застосована у повному обсязі, так і не застосовуватись взагалі.

Якщо дії або рішення, описані у ч. 6 ст. 111-1 КК України, призведуть до загибелі людей або настання інших тяжких наслідків (спричинять шкоду, яка становитиме або перевищуватиме вартісний показник у сумі 1 240 500 грн. (для 2022 року), покарання буде більш суворим. За такі дії передбачено позбавлення волі на строк 15 років або довічно, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років та з конфіскацією майна або без такої.

Відповідальність за добровільне зайняття громадянином України посади в незаконних судових або правоохоронних органах, створених на тимчасово окупованій території, а також добровільна участь громадянина України в незаконних збройних чи воєнізованих формуваннях, створених на тимчасово окупованій території, та/або в збройних формуваннях держави-агресора чи надання таким формуванням допомоги у веденні бойових дій проти Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізовувалися

для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України становить склад злочину, що охоплюється ч. 7 ст. 111-1 КК України.

За цей злочин передбачене покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 12 до 15 років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років та з конфіскацією майна або без такої.

Цей злочин також вчиняється тільки у формі активної дії та добровільно.

До відповідальності можуть бути притягнуті тільки громадяни України.

Як і у попередньому випадку, при настанні тяжких наслідків, а саме – якщо дії або рішення, описані у ч. 7 ст. 111-1 КК України, призведуть до загибелі людей або настання інших тяжких матеріальних наслідків (від 1 240 500 грн. для 2022 року), покарання передбачатиме позбавлення волі на строк 15 років або довічно, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років та з конфіскацією майна або без такого

Головний спеціаліст з питань
запобігання та виявлення корупції
юридичного відділу Золотоніської
районної державної адміністрації
Черкаської області Таїсія ЯВДОШИШИНА